

Куцик В.И., Секретарева А.В. Системный подход к усовершенствованию стратегии роста розничного товарооборота предприятия

Доказана необходимость использования системного подхода к усовершенствованию стратегии роста розничного товарооборота предприятия. Определены цель, задание и принципы усовершенствования стратегии роста розничного товарооборота предприятия. Авторами предложен комплекс организационно-экономических мероприятий и направлений усовершенствования стратегии роста розничного товарооборота предприятия.

Ключевые слова: розничный товароборот, стратегия роста розничного товарооборота, предприятие, управление розничным товарооборотом.

Kuchik V.I., Sekretareva A.V. Approach of the systems is to the improvement of strategy of growth of retail commodity turnover of enterprise

The necessity of the use of approach of the systems is well-proven to the improvement of strategy of growth of retail commodity turnover of enterprise. Certainly purpose, task and principles of improvement of strategy of growth of retail commodity turnover of enterprise. Authors are offer a complex organizationally economic measures and directions of improvement of strategy of growth of retail commodity turnover of enterprise.

Keywords: retail commodity turnover, strategy of growth of retail commodity turnover, enterprise, management retail commodity turnover.

УДК 330.47:336.225.67:338.24:657 Виск. М.Ю. Лалакулич, канд. екон. наук – Ужгородський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ МОНІТОРИНГУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Дано визначення терміна "організація". Визначено складові організації забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства обліково-аналітичними ресурсами, наведена характеристика виконавців формування інформації для моніторингових досліджень. Дано визначення терміна "технологія", розглянуто структурні етапи моніторингу економічного потенціалу.

Ключові слова: моніторинг, організація, економічний потенціал, підприємства, технології моніторингового процесу, контроль за моніторинговою діяльністю, державне управління.

Постановка проблеми. Політика управління суб'єктами господарювання має бути спрямована на їх адаптацію до швидкоплинних змін в умовах глобалізації економіки. Одним із елементів механізму інформаційного забезпечення управління є моніторинг. Дослідження існуючого стану бухгалтерського обліку щодо забезпечення управління розвитком економічного потенціалу підприємства інформаційними ресурсами свідчить про обмеженість їх формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основою дослідження стали праці українських і зарубіжних вчених з проблем бухгалтерського обліку, аналізу, економічного потенціалу, моніторингу, зокрема Г.Г. Аралбаєвої, О.М. Брадула, Ф.Ф. Бутинця, В.К. Галіцина, А.М. Герасимовича, С.Ф. Голова, І.В. Замули, Г.Г. Кірейцева, М.Д. Корінька, В.М. Костюченко, Є.В. Мниха, М.С. Пушкаря, Н.М. Ткаченко, М.А. Федотової, В.Г. Швеця, В.А. Щербаків

та ін. Проте в них практично не висвітлено проблематика адаптації інформаційних ресурсів бухгалтерського обліку до показників, що характеризують економічний потенціал підприємства і потребують подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Умовою успішного проведення моніторингу є чітка його організація щодо використання інформаційних обліково-аналітичних ресурсів як системи раціональних, скоординованих дій вивчення об'єкта дослідження відповідно до визначеної мети.

У наукових колах ще й досі немає єдності щодо визначення змісту поняття "організація". Наприклад, з погляду філософії термін "організація" трактують як форму взаємозв'язку, встановленого між елементами системи відповідно до законів її існування, а також як процес чи стан упорядкування, як будова або тип функціонування системи [6, 456]. У тлумачному словнику С.І. Ожегова "організацію" визначено як: 1) організованість; планомірний, продуманий пристрій; внутрішня дисципліна; 2) суспільне об'єднання чи державна установа. Похідне від нього слово "організувати" трактовано як: 1) заснувати; 2) підготувати, налагодити; 3) об'єднати; 4) впорядкувати [5].

П. Друкер визначає організацію як процес аналізу діяльності, рішень і відносин заради ідентифікації праці і її розподілу на різні види і функції, якими можна управляти [3]. Найбільш комплексно визначення організації подав С.В. Мочерний, який під нею розуміє сукупність процесів або дій, які викликають об'єднання елементів, частин в ціле, утворення життєздатної, стійкої системи; це внутрішня впорядкованість, взаємодія відносно незалежних частин цілого, зумовлена його будовою та загальною метою [4].

Узагальнюючи вищевикладене, під організацією забезпечення моніторингу обліково-аналітичними інформаційними ресурсами варто розуміти створення системи показників для вирішення завдань його оптимального функціонування та подальшого розвитку. Організація моніторингу щодо формування обліково-аналітичних інформаційних ресурсів забезпечується взаємодією окремих її складових (рис.). Оскільки процес моніторингу не є саможивним у часі і просторі, для створення його інформації потрібні, насамперед, виконавці.

Рис. Складові організації забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства обліково-аналітичними інформаційними ресурсами

Важливим для забезпечення інформаційними ресурсами моніторингу є чітке визначення функціональних обов'язків працівників, встановлення оптимальних нормативів часу для виконання певних операцій за відповідними етапами та напрямками моніторингу. Особливого значення набуває моніторинг економічного потенціалу підприємств для державного управління. Виконавцями створення інформаційних ресурсів моніторингу в цьому випадку є

працівники органів законодавчої та виконавчої влади, місцевого самоврядування. Одним із суб'єктів формування інформації для моніторингу в державному управлінні є органи державної податкової служби.

Широкого вжитку сьогодні набув державний фінансовий моніторинг як сукупність заходів, які здійснюють суб'єкти державного фінансового моніторингу, спрямованих на запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Прикладом державної системи моніторингу є моніторинг довкілля – це система спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про стан довкілля, прогнозування його змін і розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень про запобігання негативним змінам стану довкілля та дотримання вимог екологічної безпеки.

Все більшого значення моніторинг набуває в процесі оцінювання програм регіонального розвитку. На жаль, в Україні запровадження сучасних підходів до моніторингу та оцінювання таких програм – поки що нова управлінська практика для органів влади.

У сучасних умовах моніторинг все частіше стає інструментом економічної розвідки (бізнес-розвідки, конкурентної розвідки). Господарючі суб'єкти прекрасно розуміють цінність відомостей, отриманих шляхом розвідки, та необхідність систематичної роботи зі збирання інформації.

Моніторинг господарської діяльності підприємств на замовлення можуть здійснювати відповідні спеціалізовані інформаційні служби, науково-дослідні установи, навчальні заклади, аудиторські фірми, дорадчі служби, окремі фахівці. Наразі окремі функції моніторингу виконують державні та недержавні інформаційні агентства, які створюються для надання інформаційних послуг. Їх діяльність полягає у обробленні, створенні, зберіганні, підготовці інформації до поширення, випуску та розповсюдженні інформаційної продукції.

Науково-дослідні установи за результатами моніторингу можуть надавати обґрунтовані науково-практичні рекомендації як безпосередньо підприємствам, так і органам державної влади для розробки ефективної державної економічної політики в сфері діяльності підприємств.

Особливу роль моніторинг відіграє під час дослідження економічного потенціалу підприємств сільськогосподарськими дорадчими службами. Основним призначенням моніторингу в процесі діяльності дорадчих служб є систематичне спостереження за господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств та, на його основі, розроблення управлінських рішень щодо підвищення її ефективності, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва.

Наступною складовою організації процесу моніторингу є визначення його технології. Термін "технологія" в словниках традиційно трактують виключно в технічному значенні. Зокрема у Великому енциклопедичному словнику під ним розуміють сукупність методів оброблення, виготовлення, зміни стану, властивостей, форми сировини, матеріалу, що здійснюються в процесі виробництва продукції [1]. Отже, моніторинг можна уявити як технологічний

процес, в якому необхідні аналітичні процедури здійснюються у встановленому порядку і реалізуються за допомогою сукупності організаційних, методичних і технічних методів, способів і прийомів.

Технологічний процес створення інформації для моніторингу можливо умовно поділити на 7 основних етапів: створення моделі моніторингу, збирання даних, опрацювання даних, аналіз даних, оцінювання результатів моніторингового дослідження, прогнозування розвитку економічного потенціалу, розроблення сценаріїв управлінських рішень.

Визначальним етапом розроблення методики моніторингу економічного потенціалу є процес формування його моделі. Побудова моделі моніторингу полягає у визначенні його завдання, мети і об'єктів, вивченні матеріалів та результатів раніше проведених моніторингових досліджень, складанні плану моніторингу і графіка його проведення, розробці програми і всього інструментарію методичних прийомів і алгоритмів розрахунків для моніторингу, обмеженні кола необхідної інформації для проведення моніторингу і попередньому ознайомленні з нею.

Другий структурний етап моніторингу – збирання інформації. Зібрати означає одержати інформацію з різних джерел та зосередити і поєднати в одному місці [2]. "Інформаційною основою моніторингу є дані державної статистичної звітності, які доповнюються матеріалами обстежень, що проводяться в організаціях для вирішення задач управління, стратегічного планування, маркетингу інвестиційних програм і проектів.

Опрацювання накопичених даних – важливий, третій, етап моніторингу. Опрацювати – означає піддати обробці, змінам, аналізу, зробити готовим для чого-небудь [2]. Поняття "опрацювання інформаційних ресурсів" пов'язане як з необхідністю ухвалювати ефективні рішення з використанням сучасних інформаційних технологій, так і з вимогами до організації баз даних, які зберігають інформацію про економічний потенціал підприємства. Від того, як вирішено питання опрацювання даних, значною мірою залежать строки, вартість і взагалі успіх моніторингу.

Для оцінювання господарської діяльності необхідно мати не тільки відповідні показники підприємств, але і знати прийоми їх дослідження. Це визначає важливість четвертого етапу організації моніторингу – аналітичного дослідження накопичених та оброблених даних. Методи дослідження інформації щодо формування та використання економічного потенціалу підприємств ґрунтуються на поєднанні аналізу і синтезу.

П'ятий етап – це оцінювання. За етимологією термін "оцінювання" означає цінність, рівень чи значення чого-небудь [2]. Процес оцінювання полягає в інтерпретації розрахованих показників.

Одним з найскладніших завдань моніторингу є передбачення майбутнього розвитку економічного потенціалу та пошук управлінських рішень, які підвищать ефективність його формування та використання в умовах невизначеності (шостий етап). Заключним, сьомим, етапом моніторингу є розроблення сценаріїв управлінських рішень за його результатами.

Управлінське рішення – це результат аналізу, прогнозування, оптимізації, економічного обґрунтування та вибору альтернативи з множини варіантів досягнення конкретної мети системи управління. Складовою організації моніторингу економічного потенціалу підприємства є побудова системи контролю за його результатами. Значення контролю за результатами моніторингу економічного потенціалу полягає у забезпеченні зворотного зв'язку. Відсутність механізму зворотного зв'язку може привести до прояву ризикової ситуації.

Висновки. Умовою успішного використання обліково-аналітичної інформації під час проведення моніторингу економічного потенціалу підприємства є чітка організація, як система раціональних, скоординованих дій відповідно до визначеної мети, бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Розроблено механізм формування інформаційних ресурсів щодо економічного потенціалу відповідно до обов'язкових структурних елементів моніторингу: створення моделі дослідження; збір даних; опрацювання даних; аналіз даних; оцінювання результатів моніторингу показників; прогнозування розвитку економічного потенціалу; розроблення сценаріїв управлінських рішень.

Література

1. Большой экономический словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. – Вид. 6-те, [перероб. та доп.]. – М. : Изд-во Ин-та новой экономики, 2004. – 1376 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / гол. ред. В.Т. Бусел. – К. : Ірпінськ : ВТФ "Перун", 2005. – 1728 с.
3. Лафта Дж.К. Теория организации : учебн. пособ. / Дж.К. Лафта. – М. : ТК Велби, Изд-во "Проспект", 2006. – 416 с.
4. Мочерний С.В. Економічна теорія : підручник / С.В. Мочерний, М.В. Довбенко. – К. : Вид. центр "Академія", 2004. – 856 с.
5. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – М. : Изд-во "Азбуковник", 1998. – 944 с.
6. Філософський словник / ред. В.І. Шинкарук. – Вид. 3-те, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Укр. рад. енци-дія", 1986. – 800 с.

Лалакулич М.Ю. Организация обеспечения информационных потребностей мониторинга экономического потенциала предприятия

Дано определение термина "организация". Определены составляющие организации обеспечения мониторинга экономического потенциала предприятия учетно-аналитическими ресурсами, приведена характеристика исполнителей формирования информации для мониторинговых исследований. Дано определение термина "технология", рассмотрены структурные этапы мониторинга экономического потенциала.

Ключевые слова: мониторинг, организация, экономический потенциал, предприятия, технологии мониторингового процесса, контроль за мониторинговой деятельностью, государственное управление.

Lalakulich M.Yu. Organization of informative necessities providing of monitoring of enterprise economic potential

The article defines the term "organization". The compositions of the monitoring maintenance organization of the economic potential of the enterprise accounting and analytical resources are defined, the characteristics of perpetrators of formation data for monitoring studies is shown. The definition of the term "technology" is made, structural monitoring stages of economic potential are considered.

Keywords: monitoring, organization, economic potential, enterprises, technologies of monitoring process, control after monitoring activity, state administration.

УДК 332.142

Доц. Г.Я. Левчунь, канд. екон. наук;
аспір. О.В. Чихира – ТНТУ ім. Івана Пулюя, м. Тернопіль

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Проаналізовано соціально-економічний розвиток регіонів України в умовах глобальної макроекономічної нестабільності, визначено передумови, особливості та ризики його диспропорційності, розкрито наслідки кризового періоду для регіонів України. Розглянуто основні проблеми регіонального економічного розвитку економіки країни. Розкрито проблематику консолідації регіонального економічного простору та поглиблення регіонального співробітництва. Визначено напрями підвищення ефективності державної регіональної економічної політики в період посткризового відновлення економіки України, запропоновано механізм модернізації інструментів державного регулювання регіонального розвитку та реалізації його потенціалу.

Ключові слова: регіони, диспропорційність, соціально-економічний розвиток, регіональна економічна політика, міжрегіональне співробітництво, консолідація, кластери.

Постановка проблеми. В умовах глобальної макроекономічної нестабільності, назрівання "другої хвилі" світової фінансової кризи зберігається значний рівень ризиків для розвитку регіонів України. Їх негативна дія посилюється внаслідок домінування екстенсивного типу господарювання, збереження спеціалізації регіонів-лідерів на виробництві й експорті товарів і послуг з низьким рівнем доданої вартості (металургійне виробництво, сировинні товари та напівфабрикати тощо). На цьому підґрунті зростає диспропорційність показників соціально-економічного розвитку регіонів, поглиблюється диференціація на регіони-лідери та проблемні периферійні регіони, посилюються тенденції до формування замкнених регіональних ринків, а це послаблює внутрішні коопераційні зв'язки, міжрегіональне економічне співробітництво, порушує консолідацію економічного простору країни.

З метою запобігання поглибленню диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів та нейтралізації наслідків, виникла необхідність їх комплексного дослідження. Традиційні методи державного регіонального управління вже не виконують завдання регулювання пропорцій регіонального розвитку. Кризовий період довів неефективність існуючої державної регіональної політики. В сучасний період актуалізується питання пошуку новітніх інструментів державного регулювання регіонального розвитку.

Ключовим завданням державної регіональної політики є пом'якшення міжрегіональних економічних та соціальних диспропорцій і вироблення механізму стимулювання міжрегіонального співробітництва в Україні. Актуальність вирішення цієї проблеми є очевидною, насамперед тому, що територіальні соціально-економічні диспропорції в будь-якому суспільстві можуть бути джерелом не лише соціальної, а й політичної нестабільності та провокувати протистояння регіонів. Завданням нової регіональної політики стає пошук нових методів структурних змін у господарстві регіонів та нових інструментів її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом тривалого часу питання соціально-економічного розвитку регіонів України та удосконалення